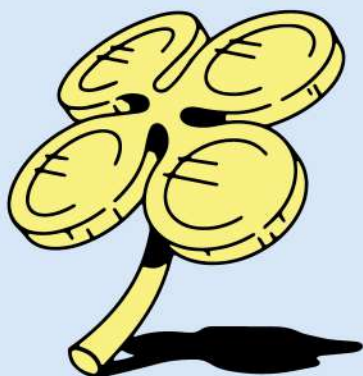

Juraj Hrbatý

Ján Tonka

Šimon Pekar

KOĽKO STOJÍ VAŠE ŠŤASTIE?

10 KROKOV,

ako si z výplaty vybudovať bohatstvo
a získať slobodu

Juraj Hrbatý

Ján Tonka

Šimon Pekar

KOĽKO STOJÍ VAŠE ŠŤASTIE?

10 KROKOV,
ako si z výplaty vybudovať bohatstvo
a získať slobodu

TATRAN

PREDSLOV

V živote existujú dve témy, ktoré možno ignorovať len na vlastné riziko: zdravie a peniaze. Ak by ste sa nikdy nenaučili nič o jadrovej fyzike, stále prežijete spokojný a naplnený život. Ale ak dlhodobo zanedbáte zdravie alebo financie, skôr či neskôr vás to dobehne. Čím dlhšie ich budete prehliadať, tým väčšiemu riziku vystavujete seba a svojich blízkych.

Zdravie aj peniaze fungujú na veľmi podobnom princípe. Oboje sa budujú cez návyky a veľmi vplývajú na kvalitu života. Kým o zdraví sa dnes hovorí pomerne často a otvorene, peniaze sú na Slovensku stále tak trochu spoločenským tabu. Hanbíme sa o nich hovoriť alebo veríme, že im rozumejú iba odborníci.

Každú kapitolu tejto knihy otvárame krátkym prirovnaním financií k zdraviu. Chceme tým ukázať, že cesty k fyzickému a finančnému zdraviu sa od seba príliš nelíšia. O peniazoch sa musíme naučiť rozprávať rovnako otvorene, ako sa rozprávame o zdravom jedle či o cvičení. To ľuďom pomôže získať inšpiráciu na to, aby dostali svoju finančnú situáciu pod kontrolu.

Financie sa totiž týkajú každého z nás, či sa nám to páči alebo nie. Ak sa nebudete zaujímať o osobné financie, môžete sa zo dňa na deň ocitnúť v situácii, keď nebude z čoho zaplatiť nájom, hypotéku či opravu auta. Stačí jedna kríza - výpadok príjmu, zdravotný problém, rozbitá práčka - a rodinný rozpočet sa rozsype. **Život od výplaty k výplate nie je sloboda. Je to stres, ktorý vás obetrá o schopnosť tešiť sa z každodenných maličkostí.**

Naopak, ak máte vo financiách poriadok, s postupným budovaním úspor získate väčšiu slobodu. Už pre vás nebude problém tráviť viac času s rodinou, venovať sa koníčkovi či cestovať. Ľahšie zmeníte prácu, ak vás tá súčasná prestane naplňovať. Budete môcť hovoriť „nie“ veciam, ktoré vás vyčerpávajú, a „áno“ tým, ktoré vás naplňujú pocitom šťastia. Peniaze sa stanú nástrojom, nie prekážkou.

Získate vďaka nim kontrolu nad životom a zbavíte sa obáv z budúcnosti.

Mnohí ľudia si bohatstvo predstavujú ako luxusné dovolenky, drahé autá či vily s bazénom. Tie vyzerajú dobre na Instagrame. Pocit naplnenia vám však neprinesú, ak sú vykúpené nezmyselnou drinou, pracovným vyhorením a neustálym stresom z peňazí.

S tým súvisí aj názov knihy *„Koľko stojí vaše šťastie?“*, ktorý niektorých z vás možno šokoval. Šťastie si predsa za peniaze nekúpime! Súhlasíme. Vedia vám však pomôcť žiť bohatý život – taký, v ktorom sa cítite v bezpečí, robíte zmysluplné veci, ste finančne slobodní a trávite spoločné chvíle s ľuďmi, ktorých máte radi. Veríme, že práve tieto hodnoty sú základom šťastného života. Tento cieľ môžete dosiahnuť aj bez toho, aby ste sa stali milionármi.

Veľa ľudí si dôležitosť zdravia aj financií uvedomuje a radi by sa o ne začali lepšie starať. Preto si dávame novoročné predsavzatia, že začneme držať diétu, chodiť do fitka alebo viac šetriť. Všetci chceme byť zdravší a bohatší, len nevieme, ako na to a zväčša nám to dlho nevydrží. Chýbajú nám správne informácie, motivácia a návyky.

Na Slovensku absentuje kvalitné a zrozumiteľné finančné vzdelávanie. V školách sa o peniazoch neučí takmer vôbec a na internete vládne chaos – stovky protichodných názorov, zložitý jazyk a finanční „experti“, ktorí častejšie predávajú ilúziu ako fungujúce riešenia. Bežný človek sa v tom jednoducho stratí, prípadne informáciám nedôveruje.

Preto sme napísali túto knihu. Chceme vám dať do rúk praktický návod, ako si upratať financie. Bez zložitých slov, bez strašenia, bez nátlaku. Iba overené rady, jednoduché kroky a príbehy ľudí, ako ste vy. Snažili sme sa vytvoriť zrozumiteľné dielo, nie ďalšiu odbornú knihu, ktorú si nakoniec nikto neprečíta. Písali sme ho pre vás, bez ohľadu na to, kde pracujete alebo koľko zarábate. Na jeho pochopenie nebudete potrebovať znalosti ekonómie alebo pokročilej matematiky.

Koľko stojí vaše šťastie? sme napísali ako trojica autorov: Ďuri, Janči a Šimon. V texte sa vám budeme prihovárať všetci traja spoločne. Už roky sa venujeme finančnému vzdelávaniu v rámci našej práce pre investičnú platformu Finax. Vieme, čo trápi ľudí na Slovensku, aké chyby robia, aj čo im pomáha. Svoje dlhoročné skúsenosti sme spísali do tejto knihy. Nepíšeme však len z vlastnej hlavy. Mnohé princípy, ktoré v knihe nájdete, čerpáme z dlhodobého štúdia odbornej literatúry a osvedčených rád špičkových finančných autorov z celého sveta. Snažili sme sa poctivo pripisovať zásluhy vždy tomu, komu prislúchajú.

Ospravedlňujeme sa, ak sme na niekoho zabudli. Mnohé myšlienky sa nám tak vryli do mysle, že sa stali našou prirodzenou súčasťou.

V jednotlivých kapitolách nájdete opisy našich vlastných skúseností či prešlapov, ale aj skutočné príbehy bežných ľudí, ktorí sa rozhodli prevziať kontrolu nad svojimi peniazmi. Veríme, že ich slová vás inšpirujú tak, ako inšpirovali nás. Všetkým, ktorí sa v tejto knihe rozhodli podeliť o svoje skúsenosti, patrí veľká vďaka. Bez nich by nemala taký osobný rozmer.

Kniha je navyše výnimočná tým, že je písaná pre slovenské pomery. Väčšina existujúcej literatúry o osobných financiách vznikla v USA. Odporúčania pre bežného Američana však neodrážajú našu realitu. Slovenské zdravotníctvo, školstvo, dôchodkový aj daňový systém fungujú úplne inak. Americké knihy často riešia problémy (napr. kreditné karty alebo drahé študentské pôžičky), ktoré na Slovensku nie sú veľmi bežné.

Vašu cestu k finančnej stabilite a slobode sme rozdelili do desiatich jednoduchých krokov. Každý z nich nadväzuje na predchádzajúci. Odporúčame čítať ich po poradi. Aj keď niektoré z nich máte možno už zvládnuté, v každom kroku získate vedomosti, ktoré sa vám zídu v tých neskorších.

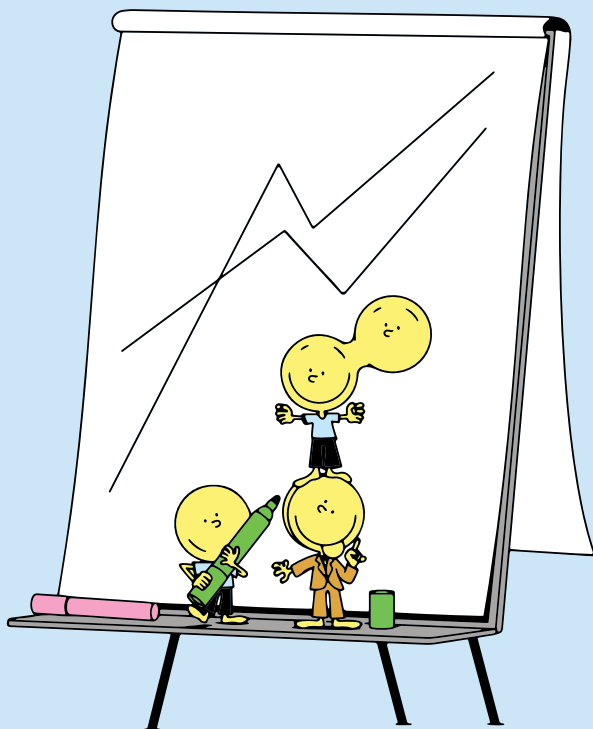
Táto kniha nie je o dosiahnutí dokonalosti, ale o vytrvalom pokroku. Nesľubujeme vám rýchle výsledky, ale osvojenie si návykov, vďaka ktorým sa postupne dopracujete k veľkým zmenám. Ak by ste si dali na pár mesiacov extrémnu diétu, na vaše dlhodobé zdravie by to malo len minimálny vplyv. Aby ste prežili zdravší život, musíte si vytvoriť stravovacie a pohybové návyky, ktoré s vami zostanú už natrvalo. Preto by ste sa nemali tlačiť do extrémov, ale hľadať časom preverené riešenia.

Toto nie je iba kniha o peniazoch. Je to kniha o dobrom živote, ktorý si vďaka rozumnému prístupu k peniazom užijete naplno.

KROK

1

**KOĽKO STOJÍ
VAŠE ŠŤASTIE?**

Ležíte na nosidlách a cítite, ako sanitka prudko vyrazila vpred. Máte pocit, akoby vám na hrudi ležal obrovský kameň. Zmôžete sa iba na pravidelné plytké nádychy. Okrem tlaku na hrudi cítite studené elektródy, ktoré vám prilepili záchranári. Jeden z nich so zamysleným výrazom sleduje monitor, z ktorého sa ozýva pravidelné pípanie. Počujete, ako do vysielacky hovorí slová „kardiocentrum“ a „desať minút do príchodu“. Svetlá na strope sa pri každej nerovnosti na ceste mierne zatrasú. Viečka vám oťažievajú, zdá sa vám, akoby sa to celé dialo mimo vás.

Zamýšľate sa, prečo ste vlastne skončili v sanitke. Už ste si stihli domyslieť, že asi ide o infarkt. Rozmýšľate, či sa dal nejako predvídať. Možno by vás na niečo upozornil lekár, keby ste neprestali chodiť na prehliadky. Popri práci a deťoch však na to vôbec nebol čas! Navyše si nemyslíte, že by ste žili obzvlášť nezdravo. Je pravda, že od svadby ste slušne pribrali a väčšinu dní presedíte v kancelárii. Na pohyb veľa času nezostalo. Párkrát ste sa snažili držať diétu, ale väčšinou ste ju po niekoľkých týždňoch vzdali. Ani vo sne vám však nenapadlo, že by vás táto životospráva dostala už po štyridsiatke do nemocnice. Veď tak žijú takmer všetci vaši kamaráti, prečo sa to stalo práve vám?

Záchranár práve do vysielacky oznámil, aby okamžite pripravili operačnú sálu. Sľubujete si, že ak sa odtiaľto dostanete živí, zmeníte svoj život. Už si na seba budete určite dávať väčší pozor. Ach, keby ste vedeli, že takto dopadnete, zmeníte svoje návyky o 180 stupňov už roky dozadu. Pohyb a zdravšia strava zrazu neznejú tak strašne, keď ide o život. Keby ste len mohli vrátiť čas a začať odznova... Teraz už môže byť príliš neskoro...

Tento príbeh o vás našťastie nie je skutočný - pravdepodobne teraz sedíte v pohodlí domova a čítate túto knihu. No podobnú situáciu každoročne zažijú tisíce ľudí na Slovensku. **Podceňovať zdravotné návyky, až kým nie je príliš neskoro, sa nevypláca. A rovnako je to aj s finančnými návykmi.**

Väčšinu ľudí myšlienky na peniaze stresujú, a preto sa nimi príliš nezaoberajú. Žijeme síce od výplaty k výplate, ale vždy napokon s peniazmi nejakovo vyjdeme. S cenami v obchodoch aj tak nič neurobíme. Raz za pár rokov si dáme predsavzatie, že prestaneme zbytočne míňať a skúsime aspoň trochu šetriť. Výplata sa však počas nasledujúceho mesiaca rozuteká na rôzne nečakané výdavky a vám z nej zas nič nezostane. Čo už, šetriť sa nedá. Nemáme úspory a bankám dlhujeme peniaze za auto a dovolenku, ale príliš nám to neprekáža. Veď to tak robia všetci okolo nás. Nejakto sme doteraz prežili, tak hádam nejakto prežijeme aj v budúcnosti.

Stačí však jediná udalosť, ktorá vám celú krehkú rovnováhu zbúra. Predstavte si napríklad, že vás postihne vážny úraz, po ktorom zostanete na dlhodobej PN s polovičným príjmom. Prípadne pre ekonomickú krízu prídete o prácu a nenájdete si rýchlo novú. V zúfalstve kývnete na ponuku s výrazne nižším platom, než na aký ste boli dovtedy zvyknutí. Účty však treba naďalej platiť, deti sa samy nenakŕmia. Prvé z nich navyše čoskoro nastúpi na strednú školu, s čím určite pribudne hromada nových výdavkov. Netušíte, odkiaľ tie peniaze vezmete, keď už teraz idete pred výplatou do mínusu. Každý večer zaspávate s obavami. Prvý raz v živote si naozaj nie ste istí, či sa zvládnete o svojich blízkych postarať. Vtedy si začínate vyčítať, že ste sa v minulosti nesnažili viac šetriť a vybudovať si nejaký majetok, ktorý by vám pomohol prekonať ťažké obdobia. Prípadne mať aspoň nejaké úspory na jednorazové výdavky spojené s nástupom na strednú.

Hoci sa starostlivosť o fyzické a finančné zdravie na seba podobajú, to finančné má jednu veľkú nevýhodu: V našej kultúre nie je vôbec zakorenené. Keď sa snažíte schudnúť alebo začať cvičiť, je ľahké nájsť podporu medzi priateľmi. O týchto témach sa rozprávame a považujeme ich za dôležité. Obdivujeme ľudí, ktorí si priznajú problém a začnú chodiť do fitka. Osobné financie sú však stále akési tabu. Nechceme sa priateľom priznať, že žijeme od výplaty do výplaty a potrebovali by sme s tým pomôcť. Nerozprávame sa o tom, koľko zarábame, keďže sa za svoje platy hanbíme. Bojíme sa, že ak sa pokúsime vyhľadať pomoc, namiesto podpory príde odsúdenie.

Rovnako sa nemôžeme spoliehať na to, že zdravé finančné návyky prirodzene preberieme od starších generácií. Pred rokom 1989 žili Slováci v socializme, v ktorom mali len minimálnu kontrolu nad peniazmi. Nemali ako vyjednávať so šéfom o plate, keďže ten sa nastavoval centrálné v štátnych úradoch.

Osobný príbeh

Rodičia vždy žili od výplaty do výplaty. Služby záložne sa u nás využívali pravidelne. Aj keď som rodičom veľmi vďačná, že robili všetko preto, aby sme vždy mali čo vložiť do úst, no verila som, že musí existovať aj iný spôsob financovania domácnosti.

Už počas brigád na strednej škole som bola vedená k tomu, že musím väčšinu svojho príjmu vložiť do rodinného rozpočtu. Ani počas niekoľkoročnej au-pair skúsenosti v zahraničí, kde som sa učila nielen jazyk, ale aj samostatne fungovať, som neprestávala prispievať rodičom. Po návrate na Slovensko som sa zoznámila s terajším manželom.

Spoločné začiatky neboli vôbec ľahké. Boli dni, keď nám po zaplatení výdavkov ostali 2 eurá na stravu na deň. Aby toho nebolo málo, v banke sme si vybavili kreditnú kartu. Bola to vtedy naša „rezerva“.

Takto to fungovalo nejaký čas, no túžili sme po svadbe, rodine a vlastnom bývaní. Museli sme urobiť veľkú zmenu. Rozhodli sme sa spoločne vycestovať do zahraničia a zarobiť si. Dodnes si pamätám, ako sme za posledné peniaze kúpili cestovné lístky a na účte zostal dlh 168 eur.

Vďaka skúsenostiam z detstva a ubytovaniu so stravou zadarmo v rámci pracoviska sa nám podarilo odkladať si cca 90 % z príjmu. Zakrátko sme si našetřili časť vlastných zdrojov na byt (zvyšok sme dofinancovali hypotékou) a podarilo sa nám našetriť aj 3-mesačnú finančnú rezervu. Dnes máme založené 2 investičné účty vo Finaxe a, samozrejme, zvýšilo aj na vytúženú svadbu. Okrem hypotéky teraz už nemáme žiadny iný dlh.

Začínali sme s mínusom na účte, no životná zmena a zdravé finančné návyky nám pomohli dostať sa zo začarovaného kruhu neustáleho finančného stresu. Pre mňa osobne je najväčší úspech, že dnes žijem spokojný a finančne zabezpečený život aj napriek tomu, že pochádzam z rodiny, kde finančná gramotnosť bola cudzím pojmom. S podporou manžela a dávkou trpezlivosti môže človek dosiahnuť čokoľvek... len nie hneď!

Mária, 35, zdravotná sestra

Nemohli investovať na finančných trhoch, tak neinvestovali. Preto nevedeli odovzdať tieto vedomosti svojim deťom. A to je dôvod, prečo je pre mnohých veľmi ťažké dostať sa k nejakému zrozumiteľnému návodu, ako dať svoju finančnú situáciu do poriadku. Preto vznikla táto kniha.

Z pozície vášho finančného kouča vám pomôžeme vytvoriť si jednoduchý a uskutočniteľný plán, vďaka ktorému v desiatich krokoch dosiahnete finančnú stabilitu a začnete si budovať bohatú, bezstarostnú budúcnosť. K tomu však budete potrebovať slušnú dávku motivácie. Legendárny britsko-americký motivačný rečník Simon Sinek sa preslávil výrokom „Start with WHY“ - Začni otázkou PREČO.

Začni otázkou PREČO.

*Simon Sinek*⁰¹

Pochopenie vášho „PREČO“ vám totiž pomáha v každodennom rozhodovaní a budovaní motivácie. Je dôležité zamyslieť sa, čo vás skutočne poháňa. Nejde len o cieľ, ale o silný vnútorný dôvod, prečo ráno vstávate. Nebudeme vám klamať. Aby ste dokázali zvládnuť všetky kroky na ceste za finančným zdravím, prídu aj chvíle, ktoré budú ťažké a budú bolieť. Musíte vedieť, prečo to robíte, aby vám aj najťažšie úlohy prišli zmysluplné. Preto si na začiatku tejto knihy zodpovieme, čo pre vás vlastne znamená bohatý život a prečo chcete mať svoje financie v dobrej kondícii.

ČO VÁM V ŽIVOTE PRINÁŠA NAJVIAC ŠŤASTIA?

Žijeme v konzumnom svete, v ktorom na nás marketing neprestajne cieľi rôzne reklamy, vzbudzujúce túžbu po nových veciach. Z rýchleho prezerania Instagramu nadobudneme pocit, že ak nemáme veľké auto a pravidelnú dovolenku pri mori, tak sme v živote prehrali. Deti sa v škole učia, že ak chcú patriť do partie, musia vlastniť najnovší iPhone a značkové oblečenie. V dôsledku porovnávania sa s ostatnými nám zoznam prianí rastie rýchlejšie, než by z neho ubúdalo.

Položte si preto jednu kľúčovú otázku: Koľko z vecí, na ktoré míňate peniaze, vám naozaj prináša šťastie? Určite ste si aj vy niekedy kúpili drahšiu vec hlavne preto, aby ste zapôsobili na iných ľudí, prípadne ste ju skrátka považovali za normálnu a ani ste sa nezamysleli, či ju naozaj potrebujete. Prípadne ste sa obávali, že ak si ju nekúpite, budú sa na vás kamaráti pozeráť pomedzi prsty. Často práve preto míňame peniaze na nové smartfóny, oblečenie, topánky či exotické dovolenky.

Šimonov príbeh

Pre mňa je príkladom takéhoto „imidžového“ výdavku auto. Keď som začal študovať na vysokej škole, myslel som si, že by som si ho mal čo najskôr kúpiť (samozrejme, na dlh, pretože som v živote nepočul, že by si ho niekto v mojom okolí kúpil z úspor). Veľmi som sa nad tým nezamýšľal, jednoducho som videl, že mnohí moji kamaráti už majú autá, a nechcel som za nimi zaostávať.

Keď som potom začal pracovať, uvedomil som si, že auto vlastne nepotrebujem. V Bratislave máme dobrú MHD a na výlety mimo mesta mi stačil vlak. Chvalabohu, že som si to uvedomil včas a neminul kopu peňazí na splátky, poistku a palivo. Samozrejme, nechcem tým povedať, že je to zbytočný výdavok pre každého. Niektoré auto potrebuje na prácu alebo ho vyjde lacnejšie ako iné druhy dopravy. V mojej situácii však nebolo potrebné a túžil som po ňom len preto, že ho mali všetci ostatní.

Snaha zapôsobiť na iných je zväčša úplne zbytočná. Drvivá väčšina ľudí si vás vôbec nevšimá. Majú svoje životy a problémy, preto nemajú čas sa zapodievať tým, ako vyzerajú hodinky na vašom zápästí. Väčšina ľudí rýchlo zabudne, aké máte auto, oblečenie alebo kde ste boli v zime lyžovať. Určite si nebudú medzi sebou s obdivom šepkať, že vy predsa niečo musíte znamenať, lebo ste si mohli dovoliť dva týždne v talianskych Alpách. Ak si vašu spotrebu niekto aj zapamätá (čo bude minimum ľudí), budú vás skôr ohovárať, než chváliť. Ľudia nemajú veľmi radi, ak sa má niekto lepšie.

Preto by ste sa pri míňaní svojich peňazí mali zaoberať primárne tým, čo

prináša šťastie vám. Nie tým, čím podľa vás ohúrite ostatných. Poďme si vytvoriť krátky zoznam. Zamyslite sa nad desiatimi najdôležitejšími vecami, ktoré vám v živote prinášajú šťastie. Môže to byť úplne čokoľvek, nemusia to byť veci, ktoré sa dajú kúpiť. Ak vám prináša šťastie čas s rodinou, napíšte ho tam. Ak je to cestovanie a spoznávanie nových krajín, zaradte ho do svojho rebríčka. Môže to byť aj sledovanie filmov, hranie šachu alebo čas strávený v napíňajúcej práci. Neexistuje nesprávna odpoveď, ide o vaše pocity a priority.

Ďuriho tip

Môj zoznam vecí, ktoré ma v živote robia šťastným, vyzerá takto. Môžete sa ním inšpirovať pri tvorbe toho svojho.

10 vecí, ktoré ma v živote robia šťastným

1. Užívanie si víkendov a dovoleníek s rodinou
2. Spoločenské hry a večerné čítanie si s deťmi
3. Šport v akejkoľvek podobe
4. Víkendové akcie s kamarátmi
5. Stanovanie v prírode a cestovanie karavanom
6. Pomáhať ľuďom zlepšovať ich finančnú situáciu
7. Práca v záhrade – radosť z vlastných plodín
8. Hory, hory, hory
9. Pokec s kolegami o trhu, financiách a biznise
10. Ranné bicyklovanie

Ľuďom sa často riešenie osobných financií protiví. Predpokladajú totiž, že ak začnú šetriť, nemohli by si vychutnávať život plnými dúškami. Asi nikto z nás si nechce odopierať každý možný výdavok a nemínať na veci, ktoré nám robia radosť. Preto vás v tejto knihe do ničoho podobného nebudeme tlačiť. **Stále si pripomínajte jednu dôležitú vec: peniaze sú len nástroj, aby ste si mohli dopriať veci, ktoré vám prinášajú šťastie.**

PENIAZE NIE SÚ CIEĽ. SÚ NÁSTROJ NA ŠŤASTNEJŠÍ ŽIVOT.

Pre väčšinu ľudí sú peniaze zdrojom stresu. Táto kniha vás s nimi naučí narábať tak, aby vám prinášali pokoj, istotu a viac slobody v rozhodovaní.

Kniha od slovenských autorov vychádza z našich domácich podmienok a je plná inšpiratívnych príbehov ľudí, ktorí sa rozhodli prevziať kontrolu nad svojimi peniazmi.

Naučíte sa:

- vytvoriť si finančnú rezervu na horšie časy,
- zbaviť sa nevýhodných dlhov,
- rozumne investovať,
- zabezpečiť si dôstojný dôchodok,
- viesť deti k zdravému vzťahu k peniazom,
- zvyšovať svoj príjem v práci,
- ako dosiahnuť finančnú nezávislosť.

Kniha *Kolko stojí vaše šťastie?* je príručka, ktorá vám ukáže, že bohatší a šťastnejší život nestojí tak veľa, ako ste si doteraz mysleli.

ISBN 978-80-222-1733-0

9 788022 217330 >

Vydavateľstvo TATRAN
LITERATÚRA FAKTU/Financie
www.slovtatran.sk

